

Старшокласниця. Першокурсниця

Про книгу

У житті Лілії — переламний період: завершення школи та вступ в університет. У цей час відбувається стільки всього: кохання й «сотворення кумирів», перипетії взаємин із друзями та вчителями, розчарування — передусім у собі, але врешті-решт прийняття себе та інших такими, як вони є. Це час, коли обираєш професію, що визначатиме вектор твого життя; коли починаєш розуміти, в якій країні живеш, і усвідомлюєш себе її громадянкою... Тільки все це відбувається не зараз — Ліля переживала це на початку нашого століття, коли ще не було соцмереж, а мобільні телефони та комп'ютери вважали розкішшю. Про те, як це — бути підлітком на початку 2000-х, читай у щоденнику Лілії Маринник.

Анастасія Левкова

СТАРШОКЛАСНИЦЯ,
ПЕРШОКУРСНИЦЯ

видавництво
СТАРОГО ЛЕВА

Дорога читачко! Дорогий читачу!

Цей щоденник вела юна особа — мешканка невеликого українського містечка, а пізніше Києва — на самісінькому початку нашого століття: у 2001—2004 роках.

Складно уявити, але тоді майже все було по-іншому! Українці лише починали користуватися мобільними телефонами й комп'ютерами, про інтернет більшість хіба що чула, але погано уявляла, що це таке, а соцмереж не існувало взагалі. Навіть смайликів натовді ще не вигадали! Музику слухали з магнітофонів, а скопіювати її було неабиякою проблемою. Фотоапарати були на плівку, й доводилося зробити всі, скажімо, 36 кадрів, здати плівку до фотосалону, де її проявляли, — лиш тоді вибрати вдалі кадри й замовити фото у друк (у ті часи люди зазвичай мали фотоальбоми з паперовими світлинами).

У школах щойно починали вводити 12-бальну систему. Випускні іспити відбувалися не як тести (ЗНО), а як письмові завдання (наприклад, з української мови — переказ із творчим завданням) або усні відповіді (за білетами). Вищі (їх тоді називали вузами — від аббревіатури, скалькованої з російської, «вищий учбовий заклад») були майже всі корумповані, тож готуватися до вступу доводилось і дітям, і батькам, змушеним складати гроші на хабар і заздалегідь шукати, кому його вручити.

Війна у нашій країні видавалась тоді неможливою. Але й поступ, якщо чесно, теж.

Та все ж багато що лишилося незмінним. Пафосні лінійки у школах на Першій і Останній дзвінки; система шкільництва загалом; засилля російської попси на дискотеках; у більшості регіонів — нижчий престиж української мови, ніж російської, а звідси — сором

підлітків спілкуватись українською; брак культурного життя, книгарень, театрів... Усе це залишається таким самим, як і півтора десятиліття тому.

Що ж до переживань і закоханостей — вони схожі у підлітків багатьох поколінь, у різні епохи. Тож, імовірно, ви хоча б частково упізнаєте себе в героїні цієї книжки.

Бажаю, щоб висновки, яких доходить Лілія Маринник у свої 14—17 років, вас надихали.

Приємного читання!

Анастасія Левкова

Присвячую моїм батькам і сестрі — з подякою за те, що зарядили мене підтримкою на все життя; однокласникам — за те, що з ними завжди було тепло; вчителям — за те, що любили нас і самовіддано виконували свою працю, а також Марисі К. та Юлії К. — за те, що зберегли листи.

Деякі речі в житті мають лишатися такі, як є.
От поставити б їх у засклену вітрину, і хай там стоять!

Джером Девід Селінджер «Над прірвою у житті»[1]

•••

19 березня

Сумнівів не лишилось — Фрукту подобається Барбі.

Він сидить позаду неї й на всіх уроках гладить її волосся (довжелезне, найдовше у класі). Барбі це, видно, дуже подобається — вона присувається ближче і сидить, не рухаючись.

Страждання оповили мою душу. Мама вчора запитала: «Що тобі, доцю? Хто тебе не любить, хто тобі не годить?». Я лежала на ліжку й дивилась у стелю. Буркнула щось і відвернулася. На цьому розмова закінчилась. Добре, що мама ніколи нічого не випитує, — вважає, що ми з Олесею, коли захочемо щось розповісти, то зробимо це без розпитувань.

Вчора ходила на дискотеку в «Орфей». Женьку знову запросив на медляк якийсь хло'. Більше нічого грандіозного не сталося. Півдискотеки стояли колом, під «Freestyler»[2] витріщались на брейк-данс[3]. Ні, класно, звичайно, танцюють, Женька казала, що хтось із її залицяльників навіть мав перше місце на обласних змаганнях, але дивитись на це піввечора якось не дуже весело.

А, ще дещо. Женька була у білій футболці, і її дуже гарно підсвічувало фіолетовим. Зі світломузикою так завжди: біле кльово світиться фіолетовим. Я теж захотіла білий светр або футболку.

Коли йшли додому, Женька запитала мене і Галку, чи ми не ображаємося, що її запрошують на медляки, а нас ні. Я в шоці, як можна таке запитувати.

Вдома постановила собі, що до 1 травня в «Орфей» не ходитиму. Він реально заважає мені жити! Ходжу потім як причмелена і думаю про всякі дурниці замість того, щоб вчитися! А скоро екзамени, і три з них — усні! І до кожного треба вивчити по 25 білетів!

23 березня

Сьогодні думала поговорити з Мамцею — попросити, щоб пересадила нас. Але не тому, що через прохід від мене сидить Барбі, а за нею — Фрукт (хоча через це теж!!). А тому, що з іншого боку, через ряд від мене, сидить Десятов і постійно на мене дивиться. Підпирає рукою голову, повертається до мене — і витріщається.

На фізиці перекидалися з Женькою записками. Вона не розуміє, чого я нервуюся. Може, не вірить, що я подобаюся Десятову? Каже, якщо мене це так дратує, можна спробувати з ним поговорити. Я питаю: «Сказати, що він гальмо і хай навіть не думає про мене мріяти?». Вона: «Ні, це жорстоко. Краще скажи, що його кінцева швидкість дорівнює нулю». Так, мовляв, буде м'якше.

Але насправді я нервуюся не тому, що його кінцева швидкість дорівнює нулю. Все-таки він симпатяга: високий і класний. Але штука в тому, що він подобається Галці! Моєму дорогому, завжди усміхненому Пампушкú! А Пампушок мені у сто разів важливіша, і я не хочу, щоб з її лиця зійшла усмішка, не хочу, щоб наші стосунки зіпсувалися через те, що я подобаюся Десятову. Тож я зроблю все, щоб вона цього не помітила.

Звісно, з Десятовим говорити я не збираюся — ще зробить з мене дурну, мовляв, що це ти собі навігадувала. Ліпше відразу з Мамцею — вона ж класний керівник, мала б якось вирішити цю проблему!

А взагалі, це ми з Женькою винні в тому, що Галі подобається Десятов. Просто вона якось біла його книжкою по голові — вже не пам'ятаю за що... І ми по приколу сказали, буцім вона до нього нерівно дихає. Галка відмазувалась, а потім взяла і закохалася. Якби ми цього не сказали, вона на нього й уваги не звернула б. Коротше,

навіювання — це тема. Тільки треба її використовувати розумно, а не так, як вийшло з Галею й Десятовим.

От якби навіяти собі, що я байдужа до Фрукта...

...Прийшла зі школи й довго слухала «Ветер надежды», «Восемнадцать мне уже» і ще деякі пісні, які крутять в «Орфеї». Щодо «Восемнадцать мне уже» й гурту «Руки вверх», то це, ясен перець, вершина тупості. Колись по телевізору я натрапила на їхній концерт — і просто прозріла від фанатичних облич, заплаканих під пісню «Потому что есть Алёшка у тебя». Причому мене дуже приколює такий момент: у російській мові треба казати «об Алёшке», але Сірожа Жуков[4] співає «а Яльошке» — певно, надіється, що так ці рядки звучатимуть сексуальніше. Або от песня-хоть-тресні «Аяй девчонка, где взяла такие ножки». Видно, що чувак тупо не доганяє фізіології.

А чого я слухала вдома «Восемнадцать мне уже» — по-перше, ця пісня — ще куди не йшло. А по-друге — і це головне — її крутять в «Орфеї».

...Хочу постригтись і пофарбуватись. Щоби повністю змінити імідж.

Але не хочу псувати волосся.

4 КВІТНЯ

Грандіозна подія: після канікул Мамця нас пересадила.

Було багато різних варіантів, але результат, по-моєму, найкращий з усіх. Я сиджу біля стіни за третьою партою з Сашком Марчуком. Позаду — Галка-Пампушечок і Щепак. Барбі з Вікою сидять тепер переді мною (Мамця не наважилася їх розсадити, бо це був би скандал). Женька з Фруктом — у середньому ряду за останньою партою. Десятов — дуже далеко, за першою партою перед учительським столом.

Сьогодні написала Женьці записку (передавала через Фрукта):

Пропоную тестування. Твій сусід по парті: а) поганий; б) хороший; в) хороший, коли спить (бажано сам, зубами до стінки); г) поганий, коли не спить.

Женька вибрала варіант «в».

Тепер Фрукт не гладитиме на уроках Барбиного волосся, а що вони роблять поза школою, я не знаю і знати не хочу. Може, тепер я нарешті почну готуватись до іспитів? Бо часу лишається мало. Українська й математика — ще не так страшно, це письмові іспити. Навіть якщо погано напишу, не доведеться позоритися перед комісією. А от з англійської, біології та географії — усні іспити, треба вчити білети, інакше ганьба! Що я скажу, коли не знатиму відповіді?

Ще одна подія: на канікулах я постриглася. Коротко. І пофарбувалася хною — тепер у мене мідний відтінок. Галя каже, що

їй дуже подобається. У самої Галки довге каштанове волосся, аж до талії. Вона каже, що стригтися їй протипоказано — щоб не здаватися ще повнішою. Не знаю, мені важко судити — я люблю її всілякою. Якщо вона надумає стати пергідролевою і схудне на скіпку, мені здається, що я й тоді її любитиму — бо ж характер від цього не зміниться.

Женька на мій новий стиль не каже нічого — певно, не хоче визнавати, що в когось, крім неї, є щось гарне. Якось вона мені сказала: «Я, звісно, гарніша за тебе, але не така ти вже й страшна». Мда.

Ну, але в «Орфеї» її завжди хтось запрошує на медляки, а мене ні. Значить, є доля правди в тому, що вона гарніша.

А може, справа у розмірі грудей? У Женьки вже зараз — другий. А у мене, м'яко кажучи, далеко не другий. Сказати чесно, я навіть не впевнена, чи в мене перший.

Або ж уся справа у флюїдах. Флюїдами я тепер пояснюю все.

10 квітня

Весна починає пронизувати кожну клітину моєї душі.

А може, не тільки моєї?

Сьогодні на укрліт писали переказ. Через прохід від мене сидить Володя Поліщук. Його сьогодні не було, тож Фрукт сів на його місце і весь урок щось у мене запитував. А коли я відповідала — так уважно і пронизливо на мене дивився, що аж серце мліло.

З Барбі вони взагалі тепер не спілкуються.

І я починаю думати, чи може у нас щось скластись...

21 квітня

Не знаю, як усе це описати.

І відмовляюся будь-що розуміти.

16 квітня, на другий день Великодня, я вирішила таки піти в «Орфей». Знала, що там буде Фрукт, і дуже хотіла його побачити. Останнім часом він не залицявся до Барбі, і я собі науявляла, що він до мене нерівно дихає.

Мама саме зшила мені чорну блузку з тканини «під шкіру», тож я вбрала її, джинси, кросівки — і полетіла на «лоскотеку».

Коли прийшла, там були і Фрукт, і Барбі. А потім ще гірше: я побачила, як він обіймав її за талію.

Нарешті мені дійшло, що я йому по цимбалах. І як я могла думати інакше?

Що було далі?

А далі мушу повернутися до подій трохи раніших — до 16 квітня вони не мали значення, а потім раптом стали важливими.

31 березня, коли ще були канікули, я ходила у 8-му школу на міський конкурс «Історія рідного міста» (такі конкурси — улюблена фішка нашого міськвно). Вчителі закликали учнів прийти глядачами, пообіцявши за це по кілька п'ятірок[5]. Як умовляли піти на конкурс самих гравців — краще промовчу. З нашої школи теж було кілька гравців, зокрема я і Володя Поліщук. З вечора я помила голову, а вранці виявила, що волосся — скільки не зачісуй — стирчить у різні боки. Виходу не було — я стала перед дзеркалом і відчикрижила ножицями те, що стирчало найбільше. Ліпше від того не стало, тож я вирішила, що розумніше просто не дивитись у дзеркало.

Коли гравці вже розсілися за столами, а глядачі ще тільки збиралися, до залу зайшов чорнявий хлопець зі стрижкою трохи ніби як каре. Мені завжди подобалися чорняві та смагляві! Після гри Женька, яка сиділа серед глядачів, сказала, що там був Безтужев. Женька знає всіх класних хлопців нашого міста! З опису я зрозуміла, що це той хлопець, який мені сподобався. Я теж раніше про нього щось чула — він вчиться у 5-й школі, на рік старший за нас. У міських олімпіадах перше місце з англійської — завжди за ним.

Тоді, після конкурсу, я про нього забула — аж до дискотеки 16 квітня.

До речі, з того конкурсу «Історія рідного міста» додому я верталася з Олею Кицюндрою з 9-А — рудезною дівчиною, такою ж на зріст і статуру, як я. Волосся у неї — без жодного відтінку: ні золотого, пшеничного, ні червоного, мідного. Воно просто неймовірно руде, і саме через нього Кицюндру знає вся школа. Причому шкіра у неї — без жодної веснянки, біла-білісінька, як слонова кістка.

Кицюндра сказала, що вже давно хотіла зі мною подружитися, бо я класна дівчина. Ще сказала, що в мене дуже красивої форми брови, мовляв, їх навіть вищипувати не треба (чого я справді не роблю). Ми тоді ще полялякали, а потім у школі кілька разів віталися і усміхалися одна одній.

Так от, повертаюсь до 16 квітня. Тоді в «Орфеї» була і Кицюндра, і Безтужев. Побачивши, як обіймаються Фрукт і Барбі, я не могла знайти собі місця, все думала, що ж робити далі. А коли до мене підійшла Кицюндра, я здуру сказала, що хотіла би познайомитися з отим чорнявим хлопцем, який танцює ліворуч від сцени.

Я ж не знала, що Оля вирішує проблеми так оперативно!

Вона рознюхала, що Безтужев — друг її однокласника Красівського, і про все з цим однокласником добазарилась. Безтужев мав запросити мене на медляк.

Коли почалася Земфірина пісня «Ворони-москвички», він підійшов до мене і зі словами «можна пригласить?» обійняв за талію. Ми танцювали, а він чомусь нічого не запитував. Я не витримала й почала сама — спитала перше, що прийшло у голову: «Тебе нравиться Земфіра?». Він відповів: «Не слухаю. Но не брезгую. Я люблю рэп». (А я думала, що такі хлопці, як він, не слухають реп. Цікаво, він добре знає, що це таке? А може, це я погано розуміюся? Може, про мене теж хтось думає, що я слухаю тільки Моцарта, а читаю — тільки Тараса Шевченка?)

Напевно, він вирішив, що знайомство все ж треба починати не з Земфіри, і запитав, як мене звати. Так ми познайомились (він поважно про себе: «Виктор»). Коли дізнався, що я з гімназії, спитав: «Ты учишься с Инкой?». Я: «Нет, с Женькой». Він не знав, хто така Женька, але я не винна: вона постійно тринділа, що знає Безтужева!

Коли ми з дівчатами йшли з дискотеки, мене мучило одне-єдине питання: чи бачив Фрукт, що я танцювала з іншим? Я не знала, чи сподобалася Безтужеву, але особливих надій не плекала.

Того вечора я картала себе, що пішла в «Орфей», що виявилася такою безхарактерною. Обіцяла ж собі не йти туди до 1 травня! І якби не пішла, то все було б як і раніше — розмірено та спокійно.

22 квітня

Дописую почате вчора. Тим більше, назбиралося ще матеріалу для писанини.

(І як цей «матеріал» крає мені серце...)

Так от. У вівторок, 17 квітня, Фрукт був якийсь невеселий, і я подумала, що це через мій медляк з іншим хлопцем (ще й таким класним!). До самого Безтужева мені було байдуже — здавалося, він для мене надто недосяжний.

І тут на великій перерві у дверях класу намалювалася руда голова. Кицюндра викликала мене на коридор і радісно сповістила, що я сподобалася Безтужеву. Їй це передав Красівський. Я не вірила своїм вухам і написала Красівському записку:

Костя, я не верю, что понравилась Безтужеву.

Через урок отримала відповідь:

Дорогая Лилечка! Ты нравишься Виктору (честное слово). Он просил меня, чтобы я спросил у тебя, когда у тебя будет свободное время, чтобы с ним встретиться.

Через Кицюндру ми домовилися про зустріч на суботу (тобто вчора) біля «Орфею».

Ах! Невже це можливо — щоб я сподобалася ТАКОМУ хлопцеві! Здається, тоді я почала байдужіти до Фрукта...

Але коли переписувалася про все це з Женькою (на всіх уроках у ті дні лиш те й робили, що обмінювалися записками), то зрозуміла, що в неї свій інтерес до Безтужева. У якійсь записці вона сама зізналася, що заздрить мені, а тоді додала, що в нас із ним навряд чи щось вийде, бо я йому, швидше за все, не подобаюсь.

Здається, Женька вважає, що всім хлопцям подобається тільки вона. А ще вона дуже хоче показати себе дуже досвідченою у цих хлопчачо-дівчачих справах, бо ж до неї постійно липнуть якісь гаврики.

Я не хотіла розповідати про все це батькам, але виявилось, що суботу вони вже спланували: після школи я мала допомогти їм на дачі. Довелося закритися з мамою на кухні й пояснити ситуацію. Вона погодилася, що перше побачення — важливіше, ніж сіянка моркви й цибулі. А про батька Безтужева вона чула — він, як і більшість наших знайомих, військовий. Служить зараз у Вінниці, а додому приїжджає на вихідні.

23 квітня

Ніяк не допишу почате позавчора.

21 квітня я прийшла додому і стала готуватися до нього — до ПЕРШОГО ПОБАЧЕННЯ! Випрала свою улюблену бузкову кофтину (в результаті довелося йти у вологій — сподіваюся, Безтужев цього не помітив). Сумнівалася, чи мити голову, — і таки не помила. Це вже було б занадто, якби я через хлопця щодня мила волосся!!!

О пів на п'яту (побачення мало бути о п'ятій) до мене прийшли Кицюндра і Галка-Пампушечок. Дівчата познайомилися через мене й відразу добре порозумілися. Ми вже кілька разів збиралися втрюх — то в мене на чай, то сиділи у дворі. Втрюх ми й обдумували план дій. Довго вирішували, чи йти мені на побачення самій, чи брати з собою дівчат. А як він запізниться — то що, я маю стояти там сама? А з іншого боку, йти разом з Олею і Галкою — якось тупо. Вирішили, що я чекатиму на другому поверсі торгового центру (де й розташований «Орфей», тільки з іншого боку), поки дівчата перевірять «наявність його присутності». Якщо він є — мені скажуть, і тоді вже підійду я.

Але все сталося не так, як ми передбачали. Він стояв біля «Орфею» з Красівським! І вони, між іншим, помітили Кицюндру й Галку, які прийшли на розвідку. Оскільки Безтужев був не сам, то Оля сказала, що я теж маю йти не сама! Ми рушили втрюх. Підійшли, привіталися. Я зробила якомога байдужіший вигляд, наче на Безтужева мені начхати. Хлопці тринділи між собою, ми з дівчатами базарили про своє. Потім пришвендяли ще якісь знайомі, і ми почали лялякати з ними. Врешті-решт Безтужев підійшов до мене і сказав, що зараз вони «пойдуть к одному пацану и скоро придут». Я ж людина делікатна

і завжди всіх розумію. Безтужева я теж зрозуміла (адже їм конче треба було піти до одного пацана!), тому сказала байдужісінько: «Ага. Хорошо».

Вони повернулися, коли минуло півдискотеки. Безтужев мав запросити мене на медляк (так обіцяв Красівський). На перший не запросив, а коли настав другий — просто підійшов і, не сказавши ні слова, обійняв мене за талію. Я цього разу теж мовчала, не хотіла повторювати помилку, яку зробила під час знайомства (ну, типу, хлопець же має першим починати розмову! Ще подумає, ніби я вперше знайомлюся з хлопцем!). Так ми й відтанцювали — мовчки. Потім закінчилась дискотека, і ми пішли додому.

Це був повний провал. Саме так, провал.

Може, через мою вологу кофтину? Або немиту голову? Чи через те, що ми підійшли з подругами?

Ну, а якби я підійшла сама, а він повівся б так, як повівся? Це ж був би взагалі капець повний, хіба ні?!!

Оля запевняє, що це провал не через мене, а через Безтужева. Каже, що з хлопцями так часто буває. А Безтужев, на її думку, — повне гальмо. Кицюндра стріпнула своїм рудющим волоссям (завжди так робить, коли чимось незадоволена) і сказала, що Безтужев — це сцепленіє, пікалка, двірник, вітрове скло, дзеркальце, магнітофон і пристібачка. Але не кермо! А Красівський — коробка передач. І все це — у запорожці! Точно не в мерседесі! (Взагалі-то Кицюндрі подобається Красівський. Але вона ганить його останніми словами).

Тепер, коли виходжу надвір, повітря навколо аж бринить від моєї туги. Здається, якщо його не побачу, то помру. Йдучи вулицями, заходячи в магазини, розглядаю перехожих, шукаю його у натовпах, пробігаю очима черги...

Фрукт мене вже взагалі не цікавить. Ще донедавна я мріяла про якісь стосунки, а зараз мені до нього геть байдуже.

Ніколи б не повірила, що все може змінитися за один тиждень. Тепер бачу, що може. Таке відчуття, ніби хтось ляснув пальцями, і картинка враз стала іншою. Або ж ні: наче нічого й не змінилося, але моє ставлення до всього змінилося так, що капець.

Кицюндра каже, що для неї теж багато чого змінилося: тепер вона більше спілкується з Красівським. Хоч він і коробка передач у запорожці, але все одно їй це приємно.

* * *

Олеся не приїжджала вже три місяці. І найближчим часом не планує. Вона влаштувалася на роботу, веде на радіо авторську передачу «Житейське море». Розповідає в ефірі про різних людей. І хоча передача — тільки по четвергах, матеріал доводиться збирати цілий тиждень. А крім того — пари в університеті й купа інших справ. Звісно, у Львові їй цікавіше, ніж удома. Минуло вже чотири роки, як вона закінчила школу, а вчителі досі випитують: «Ну, як там сестричка? Така була учениця, така учениця»... Типу я гірша.

3 травня

Якщо моя душа одягнена в сорочку, то зараз усі ґудзики з цієї сорочки відірвані, і я — нарозхрист.

1 та 2 травня ми ходили в «Орфей». Обидва рази там був Безтужев — майже не танцював, а так, сидів, лазив туди-сюди... Дівчата кажуть, що першого числа він до мене привітався, коли проходив мимо, а я не помітила й відвернулася. От дурна! Другого вже я на нього дивилася, щоб привітатися, але він ішов, втупившись у підлогу.

4 травня

Минулого разу не дописала, бо батьки сказали бігом збиратися на дачу досаджувати картоплю.

Ех...

Нудьга вдома, на дачі, нудьга у школі. Сьогодні я відчула, що таке всесвітня нудьга. На геометрії, коли КГБ[6] (вона справді КГБ — Катерина Григорівна Бабич) пояснювала щось про кути.

А взагалі, треба готуватися до іспитів. На обох математиках (алгебрі й геометрії), укромі, географії, англійській та біології ми тепер тільки те й робимо, що готуємося до іспитів. Правда, якщо з Міхалакі просуваємося швидко, то з Купіть Книжечку — як на мене, товчемо у ступі воду. Мені воно байдуже, я українську і так складу на п'ять, але не розумію, навіщо десять разів повторювати одне й те саме. З Верховець усе було б набагато швидше й цікавіше, але вона вже два місяці на Франківщині доглядає хвору маму, а в нас на заміні — Купіть Книжечку, яку ми ще часом називаємо КаКá.

Забула написати, що в суботу, 28-го, ми ходили на базар і купили мені туфлі. Взагалі-то, мої старі ще не розтелепані, але вони на каблуках, а фішка в тому, що Безтужев — мого зросту чи навіть нижчий сантиметри на два. Постійно ходити всюди у кросівках — якось тупо, але й на каблуках ризиковано: раптом Безтужеву ще колись стукне в голову запросити мене на медляк? Ну і навіть якщо ми просто на вулиці перетнемося — ліпше бути такого зросту, як він, а не вищою.

Правда, ці туфлі не можна взути до спідниці — вони тільки до штанів. Дуже прикро, але що ж: за будь-якої можливості його зустріти вдягатиму штани.

9 травня

Виявилося, що прізвище Б. пишеться через «с» — БеСтужев. І взагалі, це прізвище якогось відомого російського дворянського роду. Мені тепер так соромно — я ж у записці Красівському написала «Безтужев» (Віктор, мабуть, цю записку бачив і думатиме, що я неграмотна!). Але йо-майо: я дотримувалася правила української мови — написання префіксів «роз-» і «без-». Хто ж винен, що у нього російське прізвище?

І взагалі, це спілкування російською з ровесниками мене, чесно кажучи, кумарить. Головне, що весь наш клас і, певно, вся гімназія між собою спілкується українською. Але наша школа ділиться на гімназію і «просто школу». У класах «просто школи» говорять російською, навіть ті, у кого вдома — українська. Кицюндра з Красівським вчать у «просто школі» і теж розмовляють російською. Я й сама поза класом переходжу на російську. Чому? Бо мені незручно говорити українською, коли всі інші спілкуються російською. Говорити українською — це поставати перед усіма заучкою, бути «з гімназії», яку всі вчителі страшно люблять, а всі учні — страшно не люблять, бо ми всюди виділяємось. Говорити українською — це бути «слишком умной». Мої нові знайомі вважатимуть, що я хочу показати, яка я розумна й серйозна, «девушка с принципами». А значить, я не зможу стати в цих компаніях своєю.

Словом, я вирішила з цим зав'язувати і хоча би з Кицюндрою перейшла на українську. Спершу вона крутила носом, але надто мене поважає, щоб заперечувати.

Сьогодні — 9 травня, і ми з Кицюндрою та Пампушечком ходили на стадіон на народні гуляння. Женька спершу була з нами, але потім

відкололася. Вона не терпить Кицюндру — може, тому, що та не визнає її права бути королевою?

На стадіоні побачили всіх цікавих нам знайомих, зокрема й Бестужева з Красівським. Вони проходили мимо, і Красівський багатозначно на нас подивився, а Бестужев виглядав так, наче вдяг пінопластовий комір: ішов, дивлячись прямо перед собою.

10 травня

Сьогодні Кицюндра повідомила, що після випуску на все літо їде до бабусі в Харків. Мені стало так сумно, аж плакати захотілось — як жити без неї цілих два місяці?

Барбі назвала мій рідненький «Орфей» гадюшником. Якого милого? Її «Тарантіно» й рівнятися до нього не може! Головне — сама в «Орфей» ходила, ще й обіймалася там із Фруктом. Пампушок вважає, що якраз «Тарантіно» — гадюшник порівняно з «Орфеєм». По-перше, в «Тарантіно» накурено, по-друге, там збираються усі лохопеди. А в «Орфеї» і люди якісь добріші (хоча більшість іде потім у «Тарантіно»), і є де сісти. «Яка Барбі — таке її улюблене місце», — завершила думку Пампушок.

21 травня

Позавчора в «Орфеї» був капець повний. Мені, напевно, має бути дуже соромно, але чомусь дуже смішно.

Ми з Кицюндрою й Пампушечком пішли в «Орфей». Ці лохопеди — Бестужев і Красівський — теж там були. Ми собі відривалися, а потім почалася пісня гурту «Здоб ші здуб» «Видели ночь, гуляли всю ночь до утра». Під цю пісню весь «Орфей» стає в коло, береться за руки і так танцює.

Ну, ми з дівчатами встали й пішли разом з усіма кружляти-танцювати. А ці поцмейстери сіли на стільцях під стіною. І щоразу, кружляючи в колі, ми їх проминали.

І тут... Я перечепилась об чиюсь ногу в білих штанях (так і не знаю, об чию саме: і Красівський, і Бестужев носять білі джинси) і полетіла. Мені не було боляче, навпаки, чомусь стало дуже смішно. Я лежала й реготала. І не вставала просто з відчуття протесту. Лише добряче наредготавшись, знову пішла танцювати.

Пампушечок розповідає про все це так: «Танцюю я в колі, і тут бачу — п'яне дівчисько валяється. Я її переступила й потанцювала далі. Потім дивлюсь — а це ж Ліля!!!».

Красівський у своєму класі, при Кицюндрі, розповідав про все це так: «Знаете эту песню «Видели ночь», под нее в «Орфее» все танцуют в кругу? Ну так вот, сидим мы с Витей на стульчиках, а мимо нас проносится этот круг. И тут видим: из круга вылетает какое-то тело, летит прямо в нашу сторону и ложится прямо у наших ног. Смотрим — а это же Лиля!!!». Словом, завдяки Красівському сміху було всьому 9-А.

А скільки сміху було Бестужеву — можу собі тільки уявити...

До речі, Оля підозрює, що це Бестужев поставив мені підніжку. Каже, що він повний дурбецел.

Ну, не знаю. Це був би зовсім дитячий садок, якби Бестужев поставив мені підніжку.

* * *

Ми з дівчатами вирішили дати цим гаврикам якісь прізвиська. Разом ми називаємо їх Лохнесом[7] — від слова «лох». Але для розрізнення надумали їх пронумерувати. Красівський — Лохопед Номер Один, Бестужев — Лохопед Номер Два.

Останні уроки в навчальному році страшенно нудні, тому ми намагаємося хоч якось розважитися. Сьогодні на біології я пустила по класу записку:

*Давайте, коли я підійду до кватирки й зачиню її,
а потім сяду на місце, ми всі скинемо з парт свої
ручки. Передай далі.*

Коли записка пройшлася по всіх партах, я пішла до кватирки, зачинила її, сіла — і всі скинули ручки з парт. Міхалакі багатозначно на нас глянула й продовжила тему.

А КГБ, між іншим, висварила Олега Щєпака за те, що в нього у вусі кульчик. Читала півгодинну нотацію, буцімто ми не поважаємо батьків, учителів, що для нас немає авторитетів... Бо хіба може хлопець, який носить кульчик, поважати батьків?

Але КГБ завжди заносило. При цьому вона завжди читає нотації дуже ґрунтовно, неодмінно з цитатами — починаючи з Горького[8]

і закінчуючи Висоцьким[9]. Ще й заходить здалеку, а ти сидиш і думаєш: до чого це все.

Не знаю, як Олег здаватиме тепер математику.

Але віднині я стала дуже поважати хлопців з кульчиками у вухах.

Взагалі, через КГБ мені дуже хочеться робити щось заборонене. От, наприклад, якби Земфіру заборонили — було б круто. Я би писала слова її пісень на дошці та стінах. Але зараз усе дозволено, ніхто ні на що не звертає уваги — принаймні так мені здавалось. Але ж ні, КГБ знайшла до чого причепитися — до кульчика!

Шкода, що до дівчини за таке вона б не причепилася.

За що ж вона може причепитися до дівчини?

Може, почати курити? Треба серйозно над цим подумати.

* * *

17 травня в Будинку офіцерів ставили моновиставу — тобто виставу, де грає тільки один актор. Не знаю, звідки приїхав актор: чи з Києва, чи не з Києва... Вистава була про Василя Стуса. Скликали на неї старшокласників з усіх наших шкіл — класні керівники мусили пообіцяти за це по п'ятірці. Навіть наші не хотіли туди пертися, хоч нас вважають супер-пупер-розумним класом на все місто.

Вистава була, звичайно, дивна. На сцені — якісь фанерні стіни, якийсь проволоччя... Цей чоловік по них лазив. Словом, я нічого не зрозуміла.

Та все ж тема була дуже серйозна — щось там про репресії і всяке таке. А наше гопство на це все дивилося, реготало і свистіло. До речі, одним із тих, хто насвистував під час вистави, був Фрукт!

І раптом актор каже: «Увімкніть світло». Я подумала, що це слова з вистави. Але він озирнувся назад і повторив: «Увімкніть світло». Світло ввімкнули, він став посеред сцени й каже: «У вас що, взагалі жодної культури? Звідки ви попадали? Невже вам геть начхати до переживань та страждань людини, яка загинула за Україну, за свої переконання, за те, що хотіла говорити й писати рідною мовою? Може, ви просто ніколи в житті не були на жодній виставі?».

Ще він сказав, що надіється, що з часом ми все зрозуміємо, а за цей день нам колись буде дуже соромно. Потім попросив вимкнути світло і дограв ще хвилин 20 у повній тиші.

Коротше, капець повний.

Бестужева (який тепер — Лохопед Номер Два) я там не бачила. Хоч і крутила головою на всі боки.

30 травня

Перечитала попередній запис. Яка ж я дурна! Почати курити через якусь КГБ. Псувати здоров'я через таких-от старперів з колишньої епохи???

Завтра Останній дзвінок, а за кілька днів — перший іспит, з укромови. Останній іспит, з географії, поставили на 19 червня. Потім у нас буде випуск, але несерйозний, бо всі ми йдемо в 10-й клас, хоч дехто й варнякав, буцімто перейде в іншу школу чи попреється в якесь ПТУ[10].

За іспити з укромови й математики я не хвилююсь. Укромову і так напишу, а за математику мені фіолетово. Вона й без того завжди мені як кістка в горлі — навіщо паритися за те, чого не знаєш і знати не хочеш? Правда, на дискримінанті я так набила руку, що половину завдань точно зроблю. Нас так намуштрували, що навіть ми з Пампушечком тепер шаримо дискримінант — хоча хто в математиці може бути дурніший за нас!

А от усі інші іспити — усні. І треба вчити білети...

Здалось би до них готуватись, але фішка в тому, що якийсь наш сусід робить ремонт, і в нас постійно чути дрель і стукіт. Хіба можна в таких умовах щось вчити? Тому я читаю Андрія Куркова «Игру в отрезанный палец» — мама замовила з книжкового клубу. Страшенно цікаво, не можу відірватись!

Минулого четверга ходила на вручення премій олімпіадникам — нагороджували тих, хто посів призові місця в області. Бестужев теж там був!!! Але що гріха таїти — я ж знала, що він буде: у нього серед десятих класів третє місце з англійської (а він, певно, знав, що у мене серед дев'ятих — третє з української). Я дуже готувалася, але плаття

таки не підбрала — довелось би взувати туфлі на каблуках. Пішла у джинсах, блузці з тканини «під шкіру» й туфлях без каблуків. Він на мене часом поглядав, а коли наші погляди перетинались — відводив очі. Я сиділа з нашими: Поліщуком (друге місце з біології), Барбі (третє з англійської), Вікою (друге з німецької) і Сашком Марчуком (третє з математики й фізики). Мда, нашій паралелі по місту не пощастило: вони ніколи не займають перших місць на міських олімпіадах, бо все завжди розбирає наш клас, а потім їде на область.

Нам виплатили по 20 грн премії, дали якісь грамоти, привітали шароварними голосами (як у тітки, яка веде вітальну передачу на обласному телебаченні і яку ми з сеструнцією завжди пародіюємо), словами типу «Дорогі наші учні! Ви — еліта нації...» і т.д. і т.п. Якісь малі щось поспівали, потанцювали — і ми пішли додому. Загалом атмосфера була доволі святкова. Я ще подумаю, що купити за ці 20 грн.

23 червня

Іспити здала. Випуск відгуляла. Тільки ж усе це несерйозно, цей випуск — наче репетиція за два роки до справжнього.

15-го їздили на базар і купили мені костюм на випуск. Брючний, блакитного, аж небесного кольору. Навіть Женька сказала, що мені цей колір дуже до лиця. Штани внизу розклішонні. Топ — без рукавів. Купили ще бікіні, бо під ці штани треба тільки їх, інакше буде тупо. Я ще ніколи не носила бікіні. Це капець як незручно, ще й, мабуть, нездорово, бо тисне. Ну, але іноді можна.

16-го святкували з дівчатами мій день народження: були Женька, Галка-Пампушечок і Кицюндра. Після торта ходили в «Орфей», але Лохнесу, тобто Красівського з Бестужевим, там не було. Дівчата замовили мені... «Здоб ші здуб» — «Видели ночь». Гммм. Ну, ми потанцювали, ще раз повеселилися, тільки цього разу я вже не валялася коло чийхось ніг.

17-го святкували з родичами.

21 червня усім дев'ятим класам в актовій залі видали свідоцтва, а ввечері всі наші зібрались у мене вдома. Перед тим я, звісно, ретельно поприбирала. Тато був у відрядженні, а мама сказала, що піде на ніч до бабусі.

Але не пішла. Закрилася у спальні, сказавши, що піде пізніше. І так і сиділа у спальні, а однокласники запитували мене, коли мама нарешті покине місце нашого гуляння. Що я могла відповісти?

Я не знаю, чого вона, мама, боялась. Що ми все розтроцимо? Що в нас буде груповий або індивідуальний інтим?

Фрукт у залі травив побрехеньки для тих, хто хотів це слухати. Таких назбиралось небагато. Хлопці на балконі курили. Насправді

єдиний, хто в нас курить, — це Щепак, інші лиш потягують при таких okazіях. Володя Поліщук, затягнувшись, ойкнув і присів: його вікна — зразу навпроти моїх, і, коли він затягнувся, йому здалося, що на його балкон хтось вийшов.

Більшість поволі пересунулась у мою кімнату — там ми грали на гітарі, співали, жартували і всяке таке. Галка була щаслива, що вона коло Десятова. Десятов був щасливий, що він коло мене.

Все було тупо.

Після першої години ночі почали збиратись: хто — додому, хто — на набережну зустрічати схід сонця. На набережну йшли десь удесятьох, але зрештою нас залишилося шестеро. Сиділи на набережній у холоді, чекали сходу сонця, майже не говорили, бо вже засинали. А сонце так і не визирнуло — була похмура погода.

Додому причалапала о п'ятій ранку. Мама дрімала у залі і на мій прихід сказала: «Ти маєш совість?». Я відповіла: «А що? У мене випуск».

Це була вся розмова. Я пішла спати.

27 червня

*Без тебе я не я,
Без тебе мене нет,
А они говорят,
Говорят «Это бред!»
Это солнечный яд,
Золотые лучи,
А они говорят
«Надо срочно лечить!»
...
Я! Со-шла! С ума-а!
Мне! Нуж-на! Она-а!
Тату*

Щойно попрощалися з Кицюндрою. Сьогодні ввечері вони з сестрою їдуть до Харкова — аж на два місяці!

Скільки ми дружимо? Неповних три місяці, а стали такими близькими подругами! Ще в березні я ледве здогадувалась про її існування, а зараз не уявляю, як жити без спілкування з нею.

Кицюндра колись сказала, що я — її наркотик. Вона — точно мій. Знайшлися ж серед стількох людей дві такі дурнуваті, як ми!

Кицюндра — унікальна людина. Напевно, я люблю її тому, що вона не зовсім тверезо дивиться на світ. Кицюндра — велика мрійниця. Після наших розмов я йду вулицею й усміхаюсь, аж люди озираються. Вона вселяє мені якщо не впевненість, то радість. Усім зрозуміло, що з нашої епопеї з Лохопедом Номер Два нічого не вийде,

але її впевнені слова про те, що вона буде хрещеною матір'ю наших дітей, змушують мене усміхатись і радіти, «труять мені душу цукром».

Ех, попереду — два місяці!..

5 липня

Огорнув мене смуток. Чому?

Чи через те, що Кицюндра поїхала? Чи через те, що я вже три тижні не бачила Бестужева (востаннє ще перед випуском перетнулися випадково біля Будинку офіцерів)?

А якби побачила його зараз? А якби Кицюндра була тут?

Все одно було б сумно. Кортить посумувати, а через що — не так важливо.

Все місто ходить у бузковому кольорі. Бузковий колір — це хіт сезону. У дівчат бузкові светри, блузки, навіть капрі та спідниці.

Хтось у нашому дворі навіть пофарбував вікна у бузковий.

Ми з Женькою теж фарбуємо вікна, але в білий. Вранці — у неї, після обіду — в мене.

Ми з Женькою часом вмикаємо на всю катушку магнітофон — касету «Модель» «Океану Ельзи». Я виходила надвір, чесала до кінця алеї — наш «Океан» чути аж біля Вікиного двору, тобто біля лавочок, де часом засідає Лохнес. Виявилось, що Номери дружать із Барбі та Вікою — не знаю, відколи й чому. Може, Бестужев познайомився з Барбі в поїздках на обласні олімпіади з англійської? Фішка в тому, що на обласні ми їздимо на ніч і день, тож є час на спілкування. (Цікаво, вона йому подобалася? Чи й зараз подобається? Чому вони не зустрічаються?)

Словом, ці дві принцеси ледь не щовечора спілкуються з Лохнесом. А я — ні. І це дуже прикро.

13 липня

7 липня був День міста і масові гуляння на стадіоні. Того вечора я дуже хотіла піти в «Тарантіно» — туди зібралися Женька й Пампушечок. Звісно, я теж хотіла подивитись на це легендарне місце — туди, наскільки знаю, ходить весь Лохнес і вже почав ходити дехто з нашого класу.

Щоби вмовити батьків пустити мене в «Тарантіно», пішли нелюдські зусилля. Я почала скиглити десь за тиждень. Мама казала, що до 16 років я туди не піду, що це небезпечно, що там усілякі наркомани, шприци, тири-пири. Щодо шприців я не впевнена, а от бульбурлятори навколо дискотеки точно валяються. Тільки мама про це не знає — ну й добре.

Я наполягала, кажучи, що в «Тарантіно» ходять усі наші, і я не збираюся до 16 років тусуватися в гадючнику (мала на увазі «Орфей»), де дискотека починається о 18-й, тоді як у «Тарантіно» — о 22-й.

Після тижня вмовлянь мене таки відпустили — але за умови, що до першої ночі я маю бути вдома. Спершу ми пішли на масові гуляння на стадіоні, там бачили Красівського з Бестужевим. Потім почалапали на дискотеку.

В «Тарантіно» мені сподобалось. Звичайно, людей було як оселедців у діжці, й деякі пошляки обмацували нас від ніг до голови хтивими поглядами, але решта контингенту там більш-менш нормальна, і потанцювати можна.

Надигали там Барбі, Віку, Фрукта й купу знайомих облич з «Орфею». Коли ми з Пампушечком танцювали біля колони, неподалік зупинився Бестужев. Він, видно, когось шукав — озирнувся,

подивився, а коли побачив нас, то змінився на лиці, повернув на 180 градусів і змився. Така-от заліпуха!

Додому я прийшла о 1.05.

17 липня

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ